

Műteremsarok, 1920-as évek vége

Olaj, fa, 65,5 x 81 cm

Jelezve balra lent.: Csók I. Bp.

Proveniencia:

• A 30-as évektől kezdve egy újvidéki magángyűjteményben található.

A család a 60-as években Nyugat-Európába vándorolt ki, a festmény onnan került vissza Magyarországra.

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft

Csók István: *Műteremsarok*, 1929.

Csók István a párizsi műtermében

Mű-terem Párizsban

Csók István 1903-ban megnősült, és újdonsült feleségével újra Párizs felé vették az irányt. Az újrakezdés mámorában fogant időszak valóban megfelelt a várakozásoknak: Csók festészetének hét bő esztendeje következett el: „*Jóformán három hónap se múlt el és a Véga tündöklő csillaga ismét Párizsban ragyogott be műtermem ablakán. Künn zúzmárás hideg, benn kékkelő homály. A kandalló fel-fellobbanó lángja rózsaszínbe fűrészt bútort, függönyt, szőnyeget és egy nagy, felfeszített vásznat, melyre máris fel van vázolva az új kép, a Műteremsarok két alakja. (...) mert sehol sem lehet szebbet álmodni, mint egy festőműteremben. A mámor egy oly különös formája ez, melyhez semmiféle más bódulat nem hasonlítható*” - írja Csók István Emlékezéseiben a párizsi időszak felütéséül. A műterem, illetve a festő és modellje-téma még sokáig kísérti Csók ecsetjét. Már 1898-ban is fest egy vásznat (*Akt a műteremben*), amelyen a háttal ülő modell finoman árnyalt alakja még egy huzatos tetőtéri műteremben látható. Amíg a női akt - ha mégoly arányos és teljes nőiességében bontakozik is ki-akadémikus ízü tanulmány marad, addig a műterem festői hatásokra törő enteriőrje Csók későbbi, belső tereit vetíti előre.

A nőábrázolásokban mindig változatos skálán mozgott a festői érdeklődés: az *Úrvacsora*, 1890. rebbenékeny, finom naturalizmusa és - mintegy ellentétként - a *Báthory Erzsébet*, 1895. pszichologizáló, az aktábrázolást teljesen kiaknázó festményei egyaránt meghozták Csók számára a szellemi és anyagi elismerést. A *Nirvána* és *Vámpírokon*, és a későbbi *Boszorkánytáncon* egzotikus zamatokkal keveredik a Báthory Erzsébet nőalakjainak meztelen, vonagló emléke. Csók rövid, olykor egy-egy festményben manifesztálódó „korszakai” staccatos ütemben váltják egymást, amelyek egyetlen közös vonatkozása, hogy a „nagy mű” festői ígézetében születnek.

„Festő vagyok”

A „*nagy művet*” a csóki tematikában onnan lehet felismerni, hogy időről-időre felbukkan. Ilyen, festői ars poeticaként értelmezhető kép a *Műteremsarok* is, amelyet Csók három változatban is megfestett.

Egységes és homogén megvilágításban láthatjuk a díványon végignyújtózó aktot és a magát tükröből szemlélő festőt. Talán nem is magát, hanem a szeme előtt alakuló színbenyomásokat figyeli; erre utal a paletta, az ecsetek, a - tükrör által ugyan elmetszett - készülő festményt érintő kar, és a kék-sárga szinkontrasztra épülő csendéletegyüttes is. A képmezőt a manierisztikusan kicsavarodott akt uralja; a meztelen női test öncélú szépségének tükröztetése nem mentes a kortárs francia élményektől, Renoir festészetének tanulmányozásától sem (ezekről napló-feljegyzéseiben bőszégesen tudósít).

A műterem félrevont függönye, mint jelentést hordozó kompozíciós elem - ellentmondva az impresszionizmus véletlenjeinek -, mégsem a spontán festői mozzanatokról beszél, hanem a megrendezetségekben rejlő szándékról.

A szándék pedig a művészre mutat, aki körül minden tárgy, és a modell maga is a festészetet ünneplő reális allegóriává változik. Csók István ugyanakkor megengedi, hogy alakja a polgár és a művész kettős szerepében jelenjen meg a telített értelmezési lehetőségeket kínáló Műterem festményeken. Afféle összegző műnek is vélhetnénk, amelynek apropóján egyszerre jelenhetnek meg analógiaként Csók egyéb, aktos kompozíciói, virágcsendéletei és önarcképei.

Aknai Katalin

